

УДК 316.774:621.396.97(091)(477.64)

Ю.В. Костюк

ЗАПОРІЗЬКЕ FM РАДІОМОВЛЕННЯ: ВІД ЗАРОДЖЕННЯ ДО СЬОГОДЕННЯ

Радіомовлення далеко не із самого початку свого існування мало велику цінність і могутність, якою воно володіє в наш час. FM-мовлення виникло в Запоріжжі в середині 1995 р., коли була створена радіостанція “Ностальжі”. Згодом виникло радіо “Великий Луг”, а за ним інші, і, як наслідок, на кінець 2000 р. в обласному центрі функціонувало шість регіональних мовників. Незважаючи на те, що в наші дні в місті мовить лише одна регіональна FM-станція – “Запоріжжя FM”, можна сміливо говорити про якісні зміни в діяльності регіональних засобів масової інформації.

Ключові слова: регіональний, радіомовлення, Запоріжжя, радіостанція “Запоріжжя”, “Ностальжі”.

I. Вступ

Проблема вичення становлення та розвитку радіомовлення в Запорізькому регіоні перебуває в центрі наукових дискусій на спеціалізованих конференціях, у межах різних семінарів і колоквиумів, оскільки воно (радіомовлення) є одним із провідних засобів масової інформації в області. Регіональні радіостанції Запоріжжя розглядали низка як теоретиків (О. Гоян, Ю. Любченко, П. Мірошниченко, І. Пенчук), так і практиків (В. Федина та ін.).

II. Постановка завдання

Мета статті полягає в дослідженні становлення та розвитку FM-радіомовлення в Запорізькому регіоні від часу появи першої станції і до наших днів.

Досягнення мети передбачає вирішення таких завдань:

- проаналізувати етапи розвитку запорізького FM-радіомовлення;
- визначити провідних мовників регіону;
- встановити вичерпний кількісний показник радіостанцій, що функціонували в регіоні.

III. Результати

Перша радіостанція у місті відкривається у 1939 р., саме тоді створюється Запорізька обласна державна телерадіокомпанія [10]. Не останню роль у появі місцевої радіокомпанії відігравали процеси індустріалізації регіону та зростання необхідності в наданні місцевому населенню необхідної інформації. Із цього часу починає роботу обласне радіо, а вже через 20 років у самому місті та області встановлюється й розвивається телевізійне мовлення. Ця телерадіокомпанія існує й у наші часи і є однією з найпопулярніших серед мешканців міста. Позивні обласного радіо вперше пролунали в ефірі 25 лютого 1939 р. Упродовж усієї історії власної діяльності, а це понад сімдесят років, обласне радіо завжди було й залишається осередком високої духовності та культури, професіоналізму й людяності [10].

Очевидно, що, обмежуючись однією місцевою станцією, радіопростір перебував у певному “розслабленому стані”, де відсут-

ність конкуренції не йшла на користь і свідчила про слабкий стан запорізького мовлення. Така ситуація породжувала дефіцит оперативної радіоінформації в мешканців регіону, тому нестача радіомовників у регіоні вимагала негайного заповнення електронного медійного простору Запоріжжя новими та водночас якісними станціями. Чекаючи таких змін запоріжцям довелося до середини 1995 р., коли в місті майже одночасно з’явилося кілька нових радіостанцій, які, завдяки поєднанню продукту власного виробництва та якісної музики, намагалися здобути авторитет і популярність серед радіослухачів регіону. На початку 90-х рр. XX ст. в Україні активно освоюється FM-простір.

Про появу першої приватної місцевої радіостанції на території Запоріжжя ми дізнаємося зі сторінок чергового номера газети “Запорізька Січ” від 2 серпня 1995 р.: “В середині липня в Запоріжжі вийшла в ефір перша недержавна інформаційно-музична радіостанція “Ностальжі”, яка мовить на частоті 107,5 МГц і вже завоювала собі прихильників” [8].

23 вересня 1995 р. на хвилі 101,8 FM першим виходом в ефір ді-джея Андріана Хочави (котрий одночасно працював на хлібо-заводі) почався повноцінний (цілодобовий) ефір радіостанції “Великий Луг” [2]. З початку своєї діяльності працівники радіо намагалися подати всебічну інформацію про події в регіоні, країні та світі.

Візитівкою “Великого Лугу” стали такі елементи ефіру: щогодинні новини міського, загальнодержавного характеру, які доповнювалися випусками Бі-Бі-Сі; сигнал точного часу; курс валют, репортажі з місця подій (стрибок з парашутом, включення з міжнародної орбітальної служби “МИР”, телеміст з учасниками першої експедиційної арктичної станції). Радіостанція, фінансована мексиканцями, мала у власному розпорядженні на той час апаратуру та вела ефір у двомовному форматі.

На початку наступного року ще одна регіональна станція святкувала новосілля у FM-просторі: “Передавач радіо “Сага” був увімкнений 5 січня 1996 р., а засновниками компанії стали Григорій Шершнев та Михай-

ло Мадан” [7]. “Сага” мовила на частотах 106.2МГц та 71.45МГц, програмна концептуальність визначила пріоритетність програмам: спортивним, культурним, економічним та кримінальним новинам. Формат, у якому мовила станція, – “Євро-софт”, при цьому попсової музики не було зовсім. На початковому етапі функціонування радіо (1996 р.) основною аудиторією “Саги” були студенти, домогосподарки, службовці, комерційні й банківські структури, а вже через рік – художники, артисти, музиканти, модельєри, скульптори та журналісти.

30 жовтня 1997 р. виник перший в Україні студентський мовник – “Юніверс”. У стінах Запорізького державного університету була заснована перша українська студентська радіостанція “Юніверс” (інколи можна зустріти назву “Універс”), яка розпочала свою діяльність у FM-діапазоні на хвилі 100,8. Очолив її Віктор Олексійович Петров. “З початку 2000 р. до вересня 2001 р. станція вела мовлення на частоті 106.6МГц. Частоту 100.8МГц у Запоріжжі в той час використовували станції “Еуропа Plus”, “Європа Плюс Запоріжжя”, Проект “Нове радіо”, “Канал Мелодія” [9].

Контент “Юніверсу” своєчасно наповнювався й рядом розважальних програм, що включали в себе радіогру, вікторини, програми, які висвітлювали музичне життя держави та міста зокрема. Завдяки співпраці з популярною на той час програмою “Мелорама”, що виходила на телеканалі “Інтер”, гостями станції були такі популярні вітчизняні й зарубіжні музичні виконавці: О. Пономарьов, Н. Корольова, А. Данилко, група “Прем’єр-міністр” та ін.

Серед проблем, які поставали перед радіостанцією, були такі:

- а) власний продукт, який, на думку слухачів, інколи не відрізнявся оригінальністю та привабливістю, а часом був плагіатом;
- б) бажання молоді прослуховувати програми не лише українською чи російською мовами, але й англійською, німецькою та французькою;
- в) побажання слухачів щодо зменшення рекламного блоку та зміни музичного продукту.

У 1997 р. Запорізька ОДТРК розширила сферу свого впливу на слухача, коли на частоті 103,7 МГц з’явилась ефірна станція “Запоріжжя FM”. З першого дня аналогового мовлення на адресу редакції почали надходити схвальні відгуки слухачів, що свідчило про правильне обрання вектора функціонування мовника.

25 квітня 2000 р. запорізький радіопроєкт розширюється – на хвилі 107.0 МГц розпочинає мовлення “Зоря FM”. Станція, гаслом якої був слоган “Радіо моєї мрії”, обирає формат “Soft AC”, що разом із музикою передбачав новини та програми різного характеру, зокрема авторські, вітальні. Станом на кінець 2000 р. у Запоріжжі мовили шість регіональних радіостанцій: “Великий Луг”,

“Ностальжі”, “Радіо Запоріжжя”, “Юніверс”, “Еуропа Plus Запоріжжя”, “Зоря FM”.

На жаль, вже через два роки радіостанція “Зоря FM” змінює музичний формат від “софту” на “шансон” (тим самим майже повністю втрачаючи місцевий колорит в ефірі). Вже з 1 травня 2002 р. мовник змінює назву на “Доросле радіо Шансон”, при цьому залишивши позивні “Зорі” тільки в інформаційних блоках.

Шляхом певних реформ починає рухатися радіостанція “5FM”, працівники якої спочатку роблять ставку на пісні стандарту “TOP 100”, що забезпечує майже абсолютну відсутність пострадянської музики. В ефірі також були “міські, економічні та музичні новини, новини кіно, хіт-паради, лунали програми виробництва київської синдикейшн-компанії ФДР “Радіоцентр” [9]. На початку наступного 2003 р. (8 лютого) завершення терміну дії ліцензії для “5FM” стало причиною припинення мовлення.

З 19 січня 2004 р. ведеться бетамовлення радіо “FM 102.2”, а 27 лютого мовлення стає регулярним. В ефірі лунає переважно класична та сучасна рок-музика, із них кожна третя композиція – пострадянська. Крім того, “FM 102.2” пропонує слухачам програми виробництва київської синдикейшн-компанії ФДР “Радіоцентр”.

Стрімкий розвиток електронних мас-медіа (який пов’язували з масовим переходом мовників світу в глобальну мережу та сателітарне мовлення), фінансова та економічна кризи 2008 р. змусили “Юніверс” скоротити ефірне мовлення. “З двадцять шостого квітня 2008 р. станція була в ефірі 8 годин на добу – щодня з 19.00 до 3.00, поділяючи частоту з іншою радіостанцією “Місто FM” (згодом – “Радіо РОКС – Україна”). Остання, у свою чергу, працювала з третьої ранку до сьомої години вечора у форматі західної поп-музики 1980–1990-х рр., хітів вітчизняного та російського виробництва. Проте через рік (15 травня 2009 р.) “Місто FM” змінює позивні та формат, що не рятує мовника, і згодом на частоті починає мовити “Радіо РОКС – Україна” [9].

Влітку 2010 р. радіо “Юніверс” припинило мовлення у FM-діапазоні, а 2 лютого 2011 р. ліцензію станції було анульовано. Згодом був набраний новий штат, який заповнили молоді й енергійні працівники зі своїми новими поглядами на журналістику й забезпечили новий розвиток “Юніверсу” – тепер у мережі Інтернет. Радіо нині мовить 24 години на добу.

Загалом з моменту появи першої ефірної станції в регіоні й до нині вели мовлення 12 радіостанцій, що мали запорізьку прописку (див. табл.). Серед них – дві державні (“Юніверс” та “Запоріжжя FM”), одна з яких мовить на FM-частоті й нині.

Регіональні радіостанції м. Запоріжжя

№	Назва радіо-станції	Частота	Форма власності	Формат	Обсяг мовлення	Період функціонування	Статус радіостанції
1	“Запоріжжя FM”	103,7 МГц	Державна	National CHR	Цілодобово	1997 – до сьогодні	Регіональна
2	“Nostalgie”	107,5 МГц	Приватна	Sweet / Nostalgia	Цілодобово	Липень 1995 – лютий 2012	Регіональна
3	“Великий Луг”	101,8 МГц	Приватна	Hot AC	Цілодобово	Вересень 1995 – грудень 2011	Регіональна
4	“Юніверс”	100,8 (106,6) МГц	Державна	College	Цілодобово до 2008; 2008–2010: з 9.00 до 03.00	Вересень 1997 – березень 2011	Регіональна
5	“Заря FM”	107,0 МГц	Приватна	Soft AC	Цілодобово	Квітень 2000 – травень 2002	Регіональна
6	“5FM”	106,2 МГц	Приватна	Top 100	Цілодобово	Жовтень 2000 – лютий 2003	Регіональна з елементами ретрансляції
7	“Алекс”	105,1 МГц	Приватна	CHR	Цілодобово	Осінь 1997 – січень 1999	Регіональна
8	“Сага”	106,2 МГц	Приватна	Euro Soft	Цілодобово	Січень 1996 – вересень 1998	Регіональна
9	“Еуропа Plus Запоріжжя”	106,2 МГц	Приватна	Euro Top 40/CHR/Hot AC	Цілодобово	Листопад 1996 – січень 2000	Регіональна з елементами ретрансляції
10	“102,2 FM”	102,2 МГц	Приватна	Rock	Цілодобово	Лютий 2004 – вересень 2009	Регіональна
11	“Місто FM”	100,8 МГц	Приватна	Old Hits (80–90)	03:00-19:00	Квітень 2008 – травень 2009	Регіональна
12	“Доросле радіо Шансон”	107,0 МГц	Приватна	Шансон	Цілодобово	Травень 2002 – лютий 2006	Регіональна

IV. Висновки

Як бачимо, у Запорізькому регіоні активний розвиток радіостанцій відбувався із середини 90-х рр. ХХ ст. Однак цей період “радіоейфорії” від початку ХХІ ст. поступово згасав – на сьогодні в запорізькому FM-діапазоні працює лише одна власна регіональна радіостанція – “Запоріжжя FM”. Цей факт наводить на думку, що локальні радіостанції з ряду причин (економічних, політичних, соціальних та інших) можуть узагалі зникнути з FM-простору регіону, що призведе до втрати місцевого колориту в ефірі. Щоб уникнути цього, потрібно активніше популяризувати радіо в регіоні, виводити його на нові платформи спілкування зі слухачами (популяризація всеосяжного web-радіо, при цьому не забуваючи про його територіальну належність). Такий крок дасть змогу відкрити нові ринки для регіональних мовників.

До перспектив розвитку цього питання можна віднести дослідження чинників (наприклад, соціальних, економічних чи політичних), які впливали на появу та зникнення станцій у регіоні.

Список використаної літератури

1. Гоян О.Я. Основи радіожурналістики і радіоменеджменту : підручник / О.Я. Гоян. – К. : Веселка, 2004. – 186 с.

2. Гузенко Т. На волю 101,8 МГц / Т. Гузенко // Запорозька Січ. – 1995. – 2 серпня.
3. Лизанчук В.В. Радіожурналістика: засади функціонування : підручник / В.В. Лизанчук. – Л. : ПАІС, 2000. – С. 366.
4. Миронченко В.Я. Основи інформаційного радіомовлення : підручник / В.Я. Миронченко – К. : ІЗМН, 1996. – 440 с.
5. Пенчук І. Сучасне регіональне радіо: проблеми... / І. Пенчук // Вісник Запорізького державного університету : зб. наук. ст. Серія: Філологічні науки / гол. ред. В.О. Толук. – Запоріжжя : Запорізький державний університет, 2002. – Вип. 1. – С. 107–110.
6. Радіо “Сага”: новосельці на FM // Телетиждень. – 1996. – № 17.
7. Сага про радіо “Сага” // Телетиждень. – 1997. – № 3.
8. Філоненко С. В ефірі радіо “Ностальжі” / С. Філоненко // Запорозька Січ. – 1998. – 22 вересня.
9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://proradio.org.ua>.
10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Запорізька_область.
11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zp.ukrtelecom.ua/about/history>.

Стаття надійшла до редакції 07.05.2014.

Костюк Ю.В. Запорожское FM-радиовещание: от зарождения до настоящего

Радиовещание далеко не с самого начала своего существования имело большую ценность и могущество, которым оно владеет в наше время. FM-вещание возникло в Запорожье в се-

редине 1995 г., когда была создана радиостанция “Ностальжи”. Со временем возникает радио “Великий Луг”, а за ним другие, и, как следствие, на конец 2000 г. в областном центре функционировало 6 региональных вещателей. Несмотря на то, что в наши дни в городе существует лишь одна региональная FM-станция – “Запорожье FM”, можно смело говорить о качественных изменениях в деятельности региональных средств массовой информации.

Ключевые слова: региональный, радиовещание, Запорожье, радиостанция “Запорожье”, “Ностальжи”.

Kostyuk Y. Zaporizhzhia FM-broadcasting: from inception to the present

Broadcast far not from the beginning of the existence had the same large value and power which it owns in our time. Today it is boldly possible to talk about quantitative and high-quality changes in terms and descriptions of activity of regional mass medias. First radiocompany in town opened in 1939 year, Zaporozhia regional state radio company is then created exactly. During all history of own activity, and it more than seventy years, regional radio always was and remains the cell of high spirituality and culture, professionalism and humaneness. Obviously, that limited to one local radiostation, radiospace was in the certain “weakened state”, wherever absence of competition went to the benefit and testified to the weak state of the Zaporizhzhia broadcasting. Such situation generated the deficit of operative radio-information for the inhabitants of region, that is why the lack of radiobroadcast in a region required the immediate filling of electronic media space of Zaporizhzhia new and at the same time by the high-quality stations. To expect similar changes the Zaporizhzhian cossacks it was in the middle of 1995, when in town a few new wireless stations, which, due to combination of product of own production and high-quality music, tried to get authority and popularity among the listener-ins of region. In Zaporizhzhia region active development of the broadcast stations took place from middle of 90th of XX century.

There was the first in Ukraine student station on October, 30, 1997 – “Univers”. The first Ukrainian student broadcast station was founded in the Zaporizhzhia national university (ZNU). By the end of the 2000-nd year there were 6 local stations in the region: “Velikhuy Lug”, “Nostalzhie”, “Zaporizhzhya”, “Univers”, “Europa Plus Zaporizhzhya”, “Zorya FM”. Goyan calls this period “radio euphoria”, when a lot broadcast stations appeared in different regions, including Zaporizhzhya.

However much this period of “radio euphoria” from the beginning of XX century went out gradually – for today one own regional broadcast station – “Zaporizhzhia FM” works in the Zaporizhzhia region. But, this fact suggests an idea, that the local stations through the circle of certain reasons (economic, political, social et al) can in general disappear from fm-spacious to the region which will result in the loss of local colour in ether. In order to avoid similar it is needed more active to popularize radio in a region, to destroy it on the new platforms of socializing with listeners (popularization of all-embracing web-radio, not forgetting about his territorial belonging).

Key words: regional, broadcast, Zaporizhzhya, radiostation “Zaporizhzhya”, “Nostalgie”.